

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 20CoCsp/45/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8520200395
Dátum vydania rozhodnutia: 11. 01. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Boroň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8520200395.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Boroňa a členov senátu JUDr. Daniely Babinovej a JUDr. Viery Kandrikovej v právnej veci žalobcu: PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o., Pribinova 25, 824 96 Bratislava, IČO: 35 792 752, právne zastúpený: JUDr. Pavol Pospécha, Lichnerova 23, 903 01 Senec, proti žalovanému: Y. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom A.. gen. Q. XXX/XX, XXX XX X. S., zastúpená Centrom Správnej Pomoci Prievidza, so sídlom 1. mája 388/8, 972 42 Lehota pod Vtáčnikom, IČO: 51 876 141, o zaplatenie 2.091,60 eura s príslušenstvom, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Stará Ľubovňa sp.zn. 8Csp/12/2020-89 zo dňa 03.09.2021, takto

rozhodol:

Zrušuje sa rozsudok vo výroku I. a III. a vec sa v rozsahu zrušenia vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Stará Ľubovňa (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že: „I. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi sumu 2091,60 eur, zmluvnú pokutu vo výške 0,04% denne a úrok z omeškania vo výške 0,4% ročne zo sumy 69,72 eur od 16.3.2017 do 27.7.2017, zo sumy 69,72 eur od 16.4.2017 do zaplatenia, zo sumy 69,72 eur od 16.5.2017 do zaplatenia, zo sumy 69,72 eur od 16.6.2017 do zaplatenia, zo sumy 1882,44 eur od 16.9.2019 do zaplatenia, a to všetko v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku tak, že tento úrok z omeškania a táto zmluvná pokuta spolu neprevýšia sumu 2000,- eur a odo dňa nasledujúceho po dni, v ktorom celková suma tohto úroku z omeškania a tejto zmluvnej pokuty dosiahne sumu 2000,- eur je žalovaná povinná zaplatiť len úrok z omeškania vo výške 5% ročne zo sumy 2091,60 eur do zaplatenia.

II. V prevyšujúcej časti súd žalobu zamietla.

III. Žalovaná je povinná nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100 %, o ktorej výške bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.“

Svoje rozhodnutie okrem iného odôvodnil tým, že v danom prípade bolo medzi stranami nesporné, že strany medzi sebou uzavreli zmluvu o spotrebiteľskom úvere s parametrami uvedenými v nej. Žalovaná namietala absenciu náležitosti zmluvy podľa zákona o spotrebiteľských úveroch a premlčanie uplatneného nároku. Keďže v prípade dôvodnosti námietky premlčania súd nárok uplatnený žalobou zamietne, súd sa v prvom rade vysporiadal s námietkou premlčania.

Súd sa stotožňuje s názorom žalovanej, že v prípade zosplatenia úveru začína premlčacia doba plynúť odo dňa zročnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal zročným celý dlh a nie až odo dňa zosplatenia úveru. Uvedený záver podľa názoru súdu jasne vyplýva z cit. § 103 OZ (aj keď pri spotrebiteľovi k zosplateniu úveru môže dôjsť až po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky). Za tohto stavu pre posúdenie dôvodnosti vznesenej námietky premlčania je rozhodujúce, či došlo platne k zosplateniu úveru a ak áno, tak ku ktorému dňu.

Pre platnosť zosplatenia úveru je potrebné splnenie podmienok upravených v cit. § 53 ods. 9 OZ v spojení s § 565 OZ. Žalobca k žalobe pripojil listinu označenú ako oznámenie o zosplatení zo dňa 28.5.2017. Iné listiny týkajúce sa zosplatenia ani na výzvu súdu nepredložil, pričom súdu oznámil, že

po odolaní oznámenia o zosplatnení neboli žalovanej odoslané žiadne ďalšie oznámenia k zosplatneniu úveru. V prvom rade je potrebné uviesť, že z § 53 ods. 9 OZ je možné vyvodiť, že pred využitím práva veriteľa zosplatiť dlh, ktorý dlžník - spotrebiteľ môže splácať v splátkach, sa vyžaduje výzva adresovaná dlžníkovi na úhradu aktuálneho dlhu. Z tohto teda možno vyvodiť, že na platné zosplatnenie dlhu, ktorý dlžník môže splácať v splátkach, sa vyžadujú 2 úkony veriteľa - 1. výzva na zaplatenie aktuálneho dlhu s poučením o možnosti vyhlásiť dlh za predčasne splatný a 2. oznámenie veriteľa, že pristúpil k vyhláseniu predčasnej splatnosti dlhu. Prvý úkon má dať dlžníkovi - spotrebiteľovi poslednú šancu odvrátiť následky predčasného zosplatnenia dlhu a druhý úkon veriteľa oznamuje dlžníkovi, že došlo k predčasnej splatnosti dlhu, kedy a v akej výške je celkový dlh dlžníka.

V danom prípade právny úkon žalobcu spočívajúci v zosplatnení úveru súd vyhodnotil ako neplatný, a to z dôvodu porušenia cit. § 53 ods. 9 OZ. Zo žalobcom predložených listinných dôkazov je zrejmé, že žalobca spojil výzvu pred zosplatnením priamo so zosplatnením úveru v tom zmysle, že v oznámení o zosplatnení jednak vyzval žalovanú na úhradu omeškaných splátok a zároveň jej oznámil, že dlh môže byť a bude predčasne zosplatený, pričom po uplynutí určitej lehoty žalobca podľa jeho tvrdení ku dňu 18.6.2017 pristúpil k zosplatneniu úveru. Takýto postup je však v rozpore s cit. § 53 ods. 9 OZ z dôvodov uvedených v odseku 35 tohto odôvodnenia. Z takto formulovaného oznámenia nie je zrejmé, kedy presne malo dôjsť k predčasnému zosplatneniu úveru, ani aká je výška dlhu, ktorý žalobca požaduje po zosplatnení úveru. Ide pritom o podstatnú informáciu aj pre dlžníka. Navyše spôsob, akým zosplatnenie vykonal žalobca, je zavádzajúci a klamlivý, pretože aj keď podľa obsahu bolo oznámenie o zosplatnení prvou výzvou, ktorou bola žalovaná upozornená na možné následky nesplatenia aktuálneho dlhu, z označenia tejto listiny môže bežný spotrebiteľ nadobudnúť dojem, že ani úhrada aktuálneho dlhu nemá význam, pretože podľa názvu listiny už došlo k zosplatneniu úveru. Takúto praktiku možno preto označiť za nekalú. Za tohto stavu súd uzavrel, že neboli splnené podmienky na platné vyhlásenie úveru za predčasne splatný.

Vychádzajúc z tohto záveru súdu potom podľa § 103 OZ začína plynúť premlčacia doba jednotlivých splátok odo dňa ich zročnosti. Žalobca si uplatnil zaplatenie sumy 2 091,60 eur, ktoré pozostávajú zo súčtu neuhradených splátok, a to splátok splatných od 16.4.2017, keďže splátky žalovanej postačovali na pokrytie splátok splatných do 15.3.2017. Žaloba bola elektronicky odoslaná dňa 15.3.2020 (teda posledný deň, kedy mohol podať žalobu tak, aby nebola premlčaná splátka splatná dňa 15.3.2017). Za tohto stavu je premlčaný uplatnený nárok zo splátok splatných od 15.5.2016 až po splátku splatnú dňa 15.2.2017. Z týchto splátok si žalobca uplatnil iba zmluvnú pokutu a úrok z omeškania odo dňa splatnosti tej ktorej splátky do jej reálnej úhrady, čo okrem splátky splatnej dňa 15.2.2017 činilo omeškanie maximálne 5 dní a pri splátke splatnej dňa 15.2.2017 bolo omeškania cca 2 mesiace a 1 týždeň. V tejto časti v zmysle vyššie uvedeného mal súd za to, že došlo k premlčaniu nároku a v tejto časti žalobu zamietol. V prevyšujúcej časti súd uzavrel, že nárok žalobcu nie je premlčaný.

Následne súd pristúpil k posúdeniu námietky žalovanej ohľadne absencie náležitostí zmluvy, ktoré by spôsobovali bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru. Žalovaná v prvom vyjadrení nenamietla žiadnu konkrétnu náležitosť, ktorá v zmluve podľa nej chýba, v ospravedlnení na druhé pojednávanie spomenula okrem všeobecnej námietky absencie náležitostí uvedenie RPMN v neprospech spotrebiteľa. Súd v zmysle zákona č. 129/2010 Z.z. platného a účinného v čase uzavretia zmluvy preskúmal všetky náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere v zmysle cit. § 9 ods. 2 tohto zákona, ktorých absencia podľa § 11 písm. b) tohto zákona spôsobuje, že úver je potrebné považovať za bezúročný a bez poplatkov. Súd pritom po preskúmaní predloženej zmluvy dospel k záveru, že uzavretá zmluva o spotrebiteľskom úvere obsahuje všetky podstatné náležitosti vyžadované v § 11 písm. b) zák. č. 129/2010 Z.z. (tieto sú upravené v bodoch 1., 2., 5. a 14.4. zmluvy, pričom vzhľadom na to, že úver nebol viazaný na tovar alebo službu, náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. e) a h) nemôže obsahovať). Aj RPMN uvedená v zmluve je uvedená správne. Za tohto stavu súd vyhodnotil túto námietku žalovanej ako nedôvodnú.

Po zohľadnení vyššie uvedených skutočností súd uzavrel, že žalobca má právo požadovať iba splátky splatné do dňa vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej. Keďže splatnosť poslednej splátky už v čase vyhlásenia rozsudku súdu (rovnako aj v čase podania žaloby) uplynula, žalobca má právo požadovať zaplatenie všetkých doposiaľ neuhradených splátok spolu s úrokmi dohodnutými v zmluve okrem nárokov, ktoré sú premlčané v zmysle vyššie uvedeného. Vyššie uvedené nesplnenie podmienok pre zosplatnenie úveru má vplyv na nárok žalobcu na zmluvnú pokutu a úrok z omeškania, a to pokiaľ ide o dátum, od ktorého tieto nároky môže požadovať tak, ako je uvedené nižšie.

Žalobca reálne vyplatil žalovanej sumu 2 000 eur. Žalovaná doposiaľ uhradila sumu 836,64 eur predstavujúcich 12 uhradených splátok, čo nebolo medzi stranami sporné. Vzhľadom na uvedené skutočnosti a cit. zákonné ustanovenia súd dospel k záveru, že žaloba je dôvodná v časti týkajúcej sa

zaplatenia sumy vo výške 2 091,60 eur, ktorá predstavuje súčet zvyšných splátok, t.j. 30 splátok po 69,72 eur a v tejto časti súd žalobe vyhovel.

Zmluvnú pokutu si strany sporu riadne dohodli v zmluve o úvere a táto neprevyšuje maximálne sankcie v zmysle cit. § 3a ods. 1 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z., preto aj v časti týkajúcej sa výšky požadovanej zmluvnej pokuty súd považoval žalobu za dôvodnú okrem časti, v ktorej je tento nárok premlčaný, ako to vyplýva z vyššie uvedeného odôvodnenia. Pokiaľ ide o dátum, od ktorého môže žalobca požadovať zmluvnú pokutu, pri nepremličaných splátkach, t.j. splátkach splatných v dňoch 15.3.2017, 15.4.2017, 15.5.2017 a 15.6.2017, toto právo vzniklo žalobcovi od nasledujúceho dňa po splatnosti tej ktorej splátky. Pri zvyšku žalovanej sumy vo výške 1 882,44 eur, z ktorej si žalobca zmluvnú pokutu uplatnil, má žalobca toto právo až odo dňa nasledujúceho po splatnosti poslednej splátky z dôvodov uvedených nižšie pri odôvodnení úroku z omeškania.

Žalobca si uplatnil aj úroky z omeškania. V časti, v ktorej je tento nárok premlčaný, súd v zmysle vyššie uvedeného žalobu zamietol. V prevyšujúcej časti, keďže ide o peňažný dlh, žalobcovi vznikol nárok na zaplatenie úroku z omeškania v sadzbe určenej podľa § 517 Občianskeho zákonníka v spojení s nariadením vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z.z. účinným od 1.2.2013, ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, t.j. o 5 percentuálnych bodov vyššej ako bola základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu. Žalobca si však uplatnil okrem úrokov z omeškania aj zmluvnú pokutu, teda dve sankcie popri sebe. Takýto postup nie je vylúčený ani v spotrebiteľských sporoch, výška sankcií však nesmie byť vyššia, ako je upravené v cit. § 3a ods. 1 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z. Žalobca sa týmto obmedzením riadil a uplatnil si sankcie vo výške neprevyšujúcej uvedené obmedzenie. Pokiaľ ide o dátum, od ktorého môže žalobca požadovať úroky z omeškania, pri nepremličaných splátkach, t.j. splátkach splatných v dňoch 15.3.2017, 15.4.2017, 15.5.2017 a 15.6.2017, toto právo vzniklo žalobcovi od nasledujúceho dňa po splatnosti tej ktorej splátky. Pri zvyšku žalovanej sumy vo výške 1 882,44 eur, z ktorej si žalobca úrok z omeškania uplatnil, má žalobca toto právo až odo dňa nasledujúceho po konečnej splatnosti úveru. Žalovaná, vychádzajúc z konštatovaného nepreukázania podmienok na platné zosplatenie úveru, sa do omeškania so splatením zvyšku dlžnej sumy (vrátane poslednej splátky zahrnutej v tejto sume) dostala až dňa 16.9.2019, teda až po splatnosti poslednej splátky, keďže z vyššie uvedených dôvodov súd vyhodnotil zosplatenie úveru za neplatné a nemôže priznať úrok z omeškania alebo zmluvnú pokutu skôr, ako sa dlžník s nejakou časťou reálne dostane do omeškania. Základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky bola od 16.3.2016 vo výške 0,00 %, teda žalobca by mal nárok na úrok z omeškania vo výške 5,00 % ročne. Zohľadniac maximálnu výšku sankcií k 16.9.2019 (max. trojnásobok úrokov z omeškania, t.j. 15 % ročne) a výšku zmluvnej pokuty uplatnenej žalobcom (po prepočte 14,60 % ročne) súd priznal žalobcovi úrok z omeškania z jednotlivých splátok a zvyšku dlžnej sumy vo výške 0,40 % ročne (15 % - 14,60 %) tak, ako to vyplýva z výrokovkej časti tohto rozsudku. V súlade s cit. § 3a ods. 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z. zároveň súd určil, že zmluvnú pokutu a úrok z omeškania vo výške 0,40 % ročne je žalovaná povinná platiť dovtedy, kým tieto sankcie spolu dosiahnu výšku poskytnutých peňažných prostriedkov, t.j. sumu 2 000 eur a následne od ďalšieho dňa omeškania je žalovaná povinná zaplatiť už len úrok z omeškania vo výške 5,00 % ročne zo sumy 2 091,60 eur do zaplatenia.

O trovách konania rozhodol podľa § 255 CSP.

2. Proti tomuto rozsudku podala odvolanie žalovaná, ktorá namietala, že neboli splnené procesné podmienky, súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej. Odvolateľka má za to, súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

3. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal vec spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo podľa zásad uvedených v § 379 až § 381 zákona č. 160/2015 Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP), bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky na potvrdenie ani na zmenu rozsudku.

4. Ak sa súd v spore so slabšou zmluvnou stranou nevyrovná s inými právoplatnými súdnymi rozhodnutiami v obdobných spoločenských vzťahoch ako je prejednávaná vec a konanie vedie v zásadnom odklone od správneho právneho posúdenia veci, súd tým znemožní stranám sporu procesné prostriedky útoku či obrany. O takýto prípad ide nepochybne aj vtedy, ak sa konajúci súd vôbec nevenoval judikovanej neprijateľnej zmluvnej podmienke o zmluvnej pokute (napr. rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp.zn. 14CoCsp/50/2020 zo dňa 23.02.2021 a rozsudok Krajského súdu v Trnave sp.zn. 24Co/319/2018 zo dňa 26.06.2019).

Podľa § 53a Občianskeho zákonníka ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch, a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje alebo vo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, alebo nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky, dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi. Dodávateľ má rovnakú povinnosť aj vtedy, ak mu na základe takejto podmienky súd uložil vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadostučinenie. Rovnakú povinnosť má aj právny nástupca dodávateľa.

Ak sa rozhodnutie súdu podľa odseku 1 týka len časti zmluvnej podmienky, dodávateľ je povinný splniť povinnosť uvedenú v odseku 1 v rozsahu tejto časti.

5. Odvolací súd má z vlastnej rozhodovacej činnosti (§ 186 ods. 1 CSP) vedomosť a aj preukázané, že zmluvná podmienka úplne totožného, prípadne obsahovo zhodného znenia s rovnakým obsahom a významom (viď dikciu citovaného znenia § 53a ods. 1 Občianskeho zákonníka), bola už v čase pred uzatvorením posudzovanej zmluvy o spotrebiteľskom úvere súdmi vyhlásená za absolútne neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto zmluvnej podmienky obsiahnutej v spotrebiteľskej zmluve a súčasne súdy v množstve svojich právoplatných rozhodnutí aj nepriznali plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto absolútne neplatnej zmluvnej podmienky (napr. rozsudok Okresného súdu Považská Bystrica sp. zn.7Csp 26/2017 zo dňa 21.06.2017, potvrdeného rozsudkom Krajského súdu Trnava sp. zn. 4Co 359/2017zo dňa 21.06.2018, ale aj rozsudky, na ktoré v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal aj súd prvej inštancie, napr. Okresného súdu Skalica sp. zn. 7Csp/167/2016 zo dňa 03.10.2017, rozsudok Okresného súdu Rožňava sp. zn. 12Csp/46/2016 zo dňa 10.05.2017 potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5Co/468/2017 zo dňa 09.04.2018, rozsudok Okresného súdu Spišská Nová Ves sp. zn.2Csp/110/2016 zo dňa 12.12.2016). Na základe uvedeného mal žalobca v poukazom na ustanovenie § 53a ods. 1 Občianskeho zákonníka povinnosť zdržať sa používania takejto zmluvnej podmienky do budúca voči všetkým ďalším spotrebiteľom. Pretože uvedená podmienka bola vyhlásená za absolútne neplatnú skoršími, v čase uzatvorenia posudzovanej zmluvy o úvere aj právoplatnými rozhodnutiami súdov v množstve iných sporov totožného dodávateľa voči spotrebiteľom, je tak zrejmé, že dodávateľ - žalobca si zákonnú povinnosť zdržať sa používania súdmi vyhlásenej absolútne neplatnej zmluvnej podmienky do budúca voči všetkým ďalším spotrebiteľom celkom zjavne nespĺnil a súd nemohol priznať žalobcovi nárok z nej vyvodený. Súd prvej inštancie preto správne žalobu v tejto časti nezákonne uplatneného žalobného nároku s poukazom na zákonné znenie § 53a ods. 1 Občianskeho zákonníka zamietol (pozri bod 10 rozsudku Krajského súdu V Banskej Bystrici sp. zn. 14CoCsp/50/2020 zo dňa 23.02.2021).

Žalobca si popri úrokoch z omeškania uplatnil aj nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty podľa článku 8 ods. 8.1. zmluvy vo výške 0,04 % denne (14,60 % ročne) zo sumy 1.448,20 eura od 04.10.2015 do zaplatenia. Zmluvné dojednanie o zmluvnej pokute je súčasťou predtlačenej formulára žiadosti o poskytnutie spotrebiteľského úveru/zmluvy o spotrebiteľskom úvere revolvingového typu v bode 8.1., podľa ktorého bol dlžník povinný platiť zmluvnú pokutu v prípade omeškania s úhradou mesačnej splátky alebo jej časti alebo záväzku podľa Dohody o poskytovaní služieb, resp. ak sa z dôvodu omeškania s úhradou mesačnej splátky o viac ako tri mesiace stali splatnými všetky záväzky dlžníka. Okrem zmluvnej pokuty sa dlžník v predtlačenej texte zaviazal zaplatiť veriteľovi úrok z omeškania určený podľa § 517ods. 2 Občianskeho zákonníka vo výške, aby spolu so zmluvnou pokutou nepresahovala maximálnu výšku podľa ods. 8.3. tejto Zmluvy o revolvingovom úvere. Ako tretiu sankciu za omeškanie sa dlžník zaviazal zaplatiť náhradu škody vzniknutej porušením povinností. Zmluvná pokuta je osobitný sankčný inštitút, ktorý by mal byť osobitne individuálne medzi stranami vždy dohodnutý. Z obsahu

textu ustanovenia 8.1. zmluvy je zrejmé, že žalovaný ako spotrebiteľ sa na tvorbe tejto podmienky nepodieľal, nemal možnosť ovplyvniť jej obsah, len sa podriadil tejto úprave. Nakoľko výška zmluvnej pokuty bola stanovená žalobcom bez toho, aby mal spotrebiteľ možnosť akokoľvek jej obsah ovplyvniť, či toto zmluvné dojednanie vylúčiť, súd dospel k záveru, že táto zmluvná podmienka nebola individuálne dohodnutá v zmysle § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka, čo spôsobuje jej neprijateľnosť aj neplatnosť v zmysle § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka. Preto súd vo výroku rozsudku vyslovil, že predmetná zmluvná podmienka je neplatná z dôvodu neprijateľnosti (pozri bod 12 a 13 rozsudku Krajského sudu v Trnave sp.zn. 24Co/319/2018 zo dňa 26.06.2019).

To, že žalobca sa právoplatne judikovanou neprijateľnou zmluvnou podmienkou nepochváli je pochopiteľné, avšak ak okresný súd sa svojou laxnosťou stane porušovateľom nielen § 53a OZ, ale aj únieového práva, je zarážajúce. Navyše odvolací súd dáva do pozornosti, že kontradiktórny postup v konaní so slabšou zmluvnou stranou nezastúpenou advokátom, je so zreteľom na princíp ochrany slabšej zmluvnej strany rovnajúci sa sile ústavného princípu neakceptovateľný.

Inak povedané v konaní so slabšou zmluvnou stranou sa súd bez ďalšieho nevyhne povinnosti ex offo preskúmať neprijateľnosť zmluvných podmienok a splnenie zákonných podmienok bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru len s poukazom na kontradiktórnosť.

6. Podľa čl. 8 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS, členské štáty zabezpečia, že veriteľ pred uzavretím zmluvy o úvere posúdi úverovú bonitu spotrebiteľa na základe dostatočných informácií získaných, ak je to vhodné, od spotrebiteľa a v prípade potreby na základe nahliadnutia do príslušnej databázy. Členské štáty, ktorých právne predpisy ukladajú veriteľovi povinnosť posúdiť úverovú bonitu spotrebiteľa na základe nahliadnutia do príslušnej databázy, si môžu túto povinnosť zachovať.

V zmysle bodu 26. preambuly smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS členské štáty by mali prijať vhodné opatrenia na podporu zodpovedných postupov počas všetkých fáz úverového vzťahu, berúc do úvahy osobitný charakter svojho trhu s úvermi. Tieto opatrenia môžu napríklad zahŕňať poskytovanie informácií a vzdelávanie spotrebiteľov vrátane upozornení o rizikách spojených s neplnením zmluvných ustanovení týkajúcich sa splátok a s nadmernou zadlženosťou. Najmä na rozvíjajúcom sa trhu s úvermi je dôležité, aby veritelia neposkytovali úvery nezodpovedne alebo bez predchádzajúceho posúdenia úverovej bonity a aby členské štáty vykonávali potrebný dohľad na vyvarovanie sa takémuto správaniu a aby stanovili potrebné opatrenia na sankcionovanie veriteľov v takýchto prípadoch. Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia o kreditnom riziku uvedené v smernici Európskeho parlamentu a Rady 2006/48/ES zo 14. júna 2006 o začatí a vykonávaní činností úverových inštitúcií (1), veritelia by mali byť zodpovední za individuálne kontroly úverovej bonity spotrebiteľa. Na tento účel by mali mať možnosť využiť informácie, ktoré im poskytol spotrebiteľ nielen počas prípravy príslušnej zmluvy o úvere, ale aj počas dlhodobého obchodného vzťahu. Orgány členských štátov by tiež mohli veriteľom poskytnúť vhodné pokyny a usmernenia. Aj spotrebiteľia by mali konať obozretne a dodržiavať svoje zmluvné povinnosti.

7. V tejto súvislosti Súdny dvor v rozsudku z 27. marca 2014, LCL Le Crédit Lyonnais (C-565/12, EU:C:2014:190) posudzoval dodržanie hraníc vymedzených pre režim sankcií, ktorý bol stanovený zo strany členského štátu, v danom prípade v súvislosti so sankciou spočívajúcou v zániku v zásade celého nároku veriteľa na úroky v prípade porušenia povinnosti upravenej v článku 8 smernice 2008/48, t.j. preveriť pred uzavretím zmluvy úverovú bonitu spotrebiteľa. Vzhľadom na dôležitosť cieľa ochrany spotrebiteľov, ktorý je nerozlučne spojený s povinnosťou veriteľa preveriť úverovú bonitu dlžníka, Súdny dvor rozhodol, že ak by sa sankcia zániku nároku na úroky oslabilala alebo úplne znefunkčnila, nevyhnutne by z toho vyplývalo, že nemá skutočne odrádzajúcu povahu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. marca 2014, LCL Le Crédit Lyonnais, C-565/12, EU:C:2014:190, body 52 a 53) (bod 64., 65. Rozsudku SD vo veci C-42/15 Home Credit Slovakia, a.s. proti Kláre Biróovej).

8. Z výsledkov doterajšieho dokazovania je zrejmé, že okresný súd sa vyhol aj svojej povinnosti preskúmať ex offo existenciu porušenia povinnosti stanovenej v článku 8 Smernice Rady 87/102/EHS. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na znenie Rozsudku Súdneho dvora (druhá komora z 05. marca 2020 vo veci C-679/18 OPR-Finance, s.r.o. proti GK: „Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 8 a 23 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (Ú. v. EÚ L 133, 2008, s. 66). Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou OPR-Finance s.r.o. a osobou GK vo veci

návrhu na zaplatenie zostávajúcich dlžných súm podľa zmluvy o úvere poskytnutých touto spoločnosťou danej osobe.“

Súdny dvor rozhodol takto:

Články 8 a 23 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS sa majú vykladať v tom zmysle, že vnútroštátnemu súdu ukladajú povinnosť preskúmať ex offo existenciu porušenia povinnosti stanovenej v článku 8 tejto smernice, podľa ktorej veriteľ musí pred uzavretím zmluvy posúdiť úverovú bonitu spotrebiteľa, a vyvodiť dôsledky, ktoré z porušenia tejto povinnosti vyplývajú vo vnútroštátnom práve, pod podmienkou, že sankcie spĺňajú požiadavky podľa uvedeného článku 23. Články 8 a 23 smernice 2008/48 sa majú ďalej vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej sa sankcia za porušenie povinnosti veriteľa posúdiť pred uzavretím zmluvy úverovú bonitu spotrebiteľa, ktorá spočíva v neplatnosti zmluvy o úvere spojenej s povinnosťou spotrebiteľa vrátiť veriteľovi poskytnutú sumu istiny v dobe primeranej jeho možnostiam, uplatní len pod podmienkou, že daný spotrebiteľ túto neplatnosť namietne, a to v trojročnej premlčacej dobe.

Okresný súd pri rozhodovaní o trovách konania sa ani nedotkol ex offo aplikácie § 257 CSP dôvodu hodného osobitného zreteľa, čo tiež priamo vyplýva z Civilného sporového poriadku.

9. To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry ESLP. Judikatúra tohto súdu však nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Zodpovedané majú byť len tie otázky, ktoré majú pre vec zásadný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998. Ústavný súd SR vyslovil, že: „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu“ (porovnaj IV.ÚS 115/03).

10. So zreteľom na uvedené odvolaciu súdu neostávalo nič iné len kasačným vybavením veci zrušiť rozsudok vo výroku I. a III. a postupom podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP a podľa § 391 ods. 1, 2 CSP s vrátením veci v rozsahu zrušenia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

11. V prvom rade okresný súd prizná princípu ochrany slabšej zmluvnej strany právnu silu ústavného princípu (Ústavní soud připomíná, že v jeho judikatuře již byla ochrana slabší smluvní strany shledána principem ústavně právního významu, jímž se orgány veřejné moci mají v aplikační praxi povinnost řídit. Tento princip je obzvláště akcentován v oblasti právních vztahů specifického charakteru, jako jsou spotřebitelské smlouvy, vztahy vyplývající z pracovního, směnečného či nájemního práva, apod. [srov. např. nález sp. zn. II. ÚS 2164/10 ze dne 1.11.2011 (N 187/63 SbNU 171), usnesení sp. zn. III. ÚS3436/12 ze dne 19.3.2013, dále např. nálezy sp. zn. I. ÚS 3512/11 ze dne 11.11.2013, sp. zn. III. ÚS562/12 ze dne 24.10.2013 a sp. zn. II. ÚS 1774/14 ze dne 9.12.2014 (N 221/75 SbNU 485)]. Cílem je nahradit formální rovnost smluvních stran rovností materiální. Od vstupu České republiky do Evropské unie se zásada účinné ochrany spotřebitele promítá do českého právního řádu také prostřednictvím evropského práva, v němž jsou jejím právním základem ustanovení Smlouvy o fungování Evropské unie a článek 38 Listiny základních práv Evropské unie, prováděné celou řadou směrnic.

12. Okresný súd v ďalšom konaní prizná právnomu vzťahu medzi žalobcom a žalovanou spotrebiteľský charakter a z uvedeného vyvodí konzekvencie vo vzťahu k dôkaznému bremenu, zároveň bude postupovať podľa druhej hlavy CSP v už naznačených intenciách.

13. Rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolaťel musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).